

Έκθεση χώρας: Κύπρος 2021

Περίληψη των κυριότερων σημείων

Η βάση δεδομένων πληροφοριών για το άσυλο (AIDA) είναι μια βάση δεδομένων που διαχειρίζεται το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους (ECRE), η οποία περιέχει λεπτομερείς πληροφορίες για τα εθνικά συστήματα ασύλου σε 23 χώρες. Αυτό περιλαμβάνει 19 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) (Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Κύπρος, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Ελλάδα, Κροατία, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ιταλία, Μάλτα, Ολλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σουηδία, Σλοβενία) και 4 χώρες εκτός ΕΕ (Ελβετία, Σερβία, Τουρκία, Ηνωμένο Βασίλειο).

Ο κύριος στόχος της βάσης δεδομένων είναι να συμβάλει στη βελτίωση των πολιτικών, των ακολουθούμενων πρακτικών και της γενικότερης κατάστασης των αιτούντων ασύλου στην Ευρώπη. Επίσης, παρέχοντας τα κατάλληλα εργαλεία και πληροφορίες, επιθυμεί να συνδράμει τις προσπάθειες εμπλεκόμενων φορέων να εκπονήσουν εισηγήσεις πολιτικής και να αξιοποιήσουν ένδικα μέσα, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η Έκθεση για την Κύπρο παρακολουθεί τις πρόσφατες εξελίξεις στις διαδικασίες ασύλου, συνθήκες υποδοχής, κράτηση των αιτούντων άσυλο και στο περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας.

Το έγγραφο αυτό περιλαμβάνει μια μετάφραση της επισκόπησης των κύριων αλλαγών στο εθνικό σύστημα ασύλου από τη δημοσίευση της προηγούμενης ενημέρωσης της έκθεσης που έγινε τον Απρίλιο του 2021. Η πλήρης έκθεση είναι διαθέσιμη στα αγγλικά [εδώ](#).

Οι πληροφορίες σε αυτήν την αναφορά είναι ενημερωμένες μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2021, εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά.

Η έκθεση αποτελεί μέρος της Βάσης Δεδομένων Πληροφοριών για το Άσυλο (AIDA), που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για την Ένταξη και τη Μετανάστευση (EPIM), μια πρωτοβουλία συνεργασίας από το Δίκτυο Ευρωπαϊκών Ιδρυμάτων και το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (AMIF).

Επισκόπηση των κύριων αλλαγών από την προηγούμενη ενημέρωση της Έκθεσης

Διαδικασία Ασύλου

- ❖ **Αφίξεις και αιτήσεις ασύλου:** Ο αριθμός των υποβληθέντων αιτήσεων ασύλου συνέχισε να αυξάνεται, καθιστώντας την Κύπρο το κράτος μέλος της ΕΕ με τους περισσότερους κατά κεφαλήν αιτούντες. Η πλειοψηφία των νεοαφιχθέντων έφτασαν περνώντας παράτυπα την «πράσινη γραμμή». Το Νοέμβριο του 2021, η Κύπρος και το Ισραήλ υπέγραψαν συμφωνία για εγκατάσταση συστήματος επιτήρησης και φύλαξης της Πράσινης Γραμμής της Κύπρου. Σύμφωνα με αναφορές, η νέα τεχνολογία θα βοηθήσει στην παρακολούθηση αποπειρών λαθρεμπορίου και παράνομης μετανάστευσης, καθώς και στην παροχή στρατιωτικών πληροφοριών.
- ❖ **Επαναπροωθήσεις:** Το 2021, οι Κυπριακές αρχές συνέχισαν να πραγματοποιούν απωθήσεις σκαφών που μετέφεραν κυρίως Σύρους, Λιβανέζους και Παλαιστίνιους οι οποίοι είχαν αναχωρήσει από την Τουρκία ή τον Λίβανο. Σύμφωνα με αναφορές, πραγματοποιήθηκαν 8 επαναπροωθήσεις καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Εκτός από τις επαναπροωθήσεις στη θάλασσα, τον Μάιο του 2021, τρεις Καμερουνέζοι προσέγγισαν την αστυνομία της Κυπριακής Δημοκρατίας στο σημείο διέλευσης του Λήδρα Πάλας ζητώντας άσυλο και απωθήθηκαν πίσω στη νεκρή ζώνη, στην οποία παρέμειναν σε αντίσκηνα για 6 μήνες. Ένας από τους Καμερουνέζους εισήλθε παράτυπα στις περιοχές υπό τον αποτελεσματικό έλεγχο της Δημοκρατίας το φθινόπωρο του 2021. Οι άλλοι 2 συμπεριλήφθηκαν στην ομάδα ατόμων που μεταγκαταστήθηκε στην Ιταλία κατόπιν πρωτοβουλίας του Πάπα Φραγκίσκου μετά από επίσκεψή του στην Κύπρο τον Δεκέμβριο του 2021. Το Δεκέμβριο του 2021, μια 18χρονη Νιγηριανή προσέγγισε την αστυνομία της Δημοκρατίας στο σημείο διέλευσης του Λήδρα Πάλας για να ζητήσει άσυλο και απωθήθηκε πίσω στη νεκρή ζώνη. Επέστρεψε στις περιοχές που δεν είναι υπό τον αποτελεσματικό έλεγχο της Δημοκρατίας.
- ❖ **Βασικά στατιστικά στοιχεία ασύλου:** Ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου που εκκρεμούν παραμένει εξαιρετικά υψηλός ενώ παραμένει μεγάλος και ο χρόνος εξέτασης των τους, μία τάση που αναμένεται να συνεχιστεί και το 2022. Το 2020 υποβλήθηκαν 6.651 νέες αιτήσεις ασύλου, εκδόθηκαν 7.389 αποφάσεις (90 παραχώρησαν καθεστώς πρόσφυγα, 1020 παραχώρησαν συμπληρωματική προστασία και 4.355 ήταν αρνητικές) ενώ στο τέλος του έτους εκκρεμούσαν 18.995 υποθέσεις. Οι αριθμοί αυτοί σχεδόν διπλασιάστηκαν το 2021, αφού υποβλήθηκαν 12.544 νέες αιτήσεις ασύλου και εκδόθηκαν 14.868 αποφάσεις (189 παραχώρησαν καθεστώς πρόσφυγα, 1.472 παραχώρησαν επικουρική προστασία και 9.555 ήταν απορριπτικές) ενώ στο τέλος του ίδιου έτους εκκρεμούσαν 16.994 υποθέσεις.
- ❖ **Ασφαλείς χώρες:** Μια νέα λίστα ασφαλών χωρών δημοσιεύτηκε τον Μάιο του 2020, αυξάνοντας τον αριθμό των ασφαλών χωρών προέλευσης από 1 σε 21. Το 2021, 8 επιπλέον χώρες προστέθηκαν στη λίστα, η οποία περιλαμβάνει συνολικά 29 χώρες. Ο στόχος ήταν να εξεταστούν όλες οι αιτήσεις από ασφαλείς χώρες με την ταχύρρυθμη διαδικασία. Στην πράξη, ωστόσο, η ταχύρρυθμη διαδικασία δεν χρησιμοποιήθηκε όσο αναμενόταν.
- ❖ **Ανταπόκριση στην κρίση στην Ουκρανία:** Επιτρέπεται η είσοδος στην Κύπρο χωρίς άδεια εισόδου (βίζα), καθώς και με διαβατήριο χωρίς βιομετρικά στοιχεία. Η Οδηγία Προσωρινής Προστασίας μεταφέρθηκε στον Περί Προσφύγων Νόμο το 2004 και η

προστασία που παρέχει είναι διαθέσιμη για υπηκόους της Ουκρανίας που διέμεναν στην Ουκρανία πριν από τις 24 Φεβρουαρίου 2022, καθώς και υπηκόους τρίτων χωρών με Διεθνή Προστασία ή ισοδύναμη εθνική προστασία, που διέμεναν στην Ουκρανία πριν από τις 24 Φεβρουαρίου 2022, συμπεριλαμβανομένων των απάτριδων. Δεν έχει ακόμη διευκρινιστεί εάν το καθεστώς θα παρασχεθεί σε υπηκόους της Ουκρανίας που έφυγαν από τη χώρα πριν από τις 24 Φεβρουαρίου 2022. Οι αιτήσεις για την Προσωρινή Προστασία μπορούν να υποβληθούν ηλεκτρονικά και προβλέπεται η έκδοση άδεια διαμονής εντός σύντομου χρονικού διαστήματος. Όσο αφορά τις συνθήκες υποδοχής, τα άτομα υπό Προσωρινή Προστασία έχουν πρόσβαση σε όλα τα δικαιώματα που περιλαμβάνονται στην Οδηγία, ωστόσο οι ακριβείς διαδικασίες πρόσβασης σε αυτά παραμένουν ασαφείς.

Συνθήκες υποδοχής

- ❖ **Συνθήκες υποδοχής:** Οι συνθήκες υποδοχής παραμένουν σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα, εκθέτοντας τους αιτούντες άσυλο σε κίνδυνο να βρεθούν άστεγοι και σε συνθήκες εξαθλίωσης. Η πλειονότητα των αιτούντων άσυλο φιλοξενείται στην κοινότητα αντί σε κέντρα υποδοχής και συχνά ζουν σε εξαιρετικά υποβαθμισμένες συνθήκες. Τα κέντρα υποδοχής είναι υπερπλήρη και χρειάζονται αναβάθμιση των υποδομών. Οι συνθήκες απολύμανσης και υγιεινής είναι κατώτερες των αναγκαίων προδιαγραφών ενώ απουσιάζουν επαρκείς εγγυήσεις προστασίας των παιδιών και των μονήρων γυναικών από τη σεξουαλική βία και τη βία με βάση το φύλο. Τόσο εντός των εγκαταστάσεων υποδοχής όσο και στην κοινότητα, Οι διαδικασίες έγκαιρου εντοπισμού και ανταπόκρισης στις ανάγκες των ευάλωτων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών βελτίωση.
- ❖ **Πρόσβαση στην αγορά εργασίας:** Έχουν σημειωθεί βελτιώσεις στις διαδικασίες για την πρόσληψη αιτούντων άσυλο, οι οποίες έχουν διευκολύνει την πρόσβαση στην απασχόληση και έχουν οδηγήσει σε αύξηση του αριθμού των αιτούντων άσυλο που εισέρχονταν στην αγορά εργασίας. Παρά την πρόοδο, απαιτείται περαιτέρω παρακολούθηση των συνθηκών εργασίας και της τήρησης των εργασιακών δικαιωμάτων.
- ❖ **Παιδιά:** Ο αριθμός των παιδιών προσφύγων που φτάνουν στην Κύπρο, είτε αυτά συνοδεύονται από μέλη της οικογένειας, είτε είναι ασυνόδευτα/χωρισμένα, συνεχίζει να αυξάνεται. Παραμένουν κενά στην προστασία των ανηλίκων, ιδιαίτερα στο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής Πουρνάρα. Τα παιδιά παραμένουν σε αυτό χωρίς ένα επαρκές σύστημα κηδεμόνευσης και ως εκ τούτου εκτίθενται σε διάφορους κινδύνους, όπως εμπορία και σεξουαλική ή εργασιακή εκμετάλλευση. Επίσης, απουσιάζουν διαδικασίες που ρυθμίζουν την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.

Κράτηση αιτούντων άσυλο

- ❖ **Στατιστικά στοιχεία για την κράτηση:** Ο αριθμός των αιτούντων άσυλο που βρίσκονται υπό κράτηση παραμένει χαμηλός, με περίπου 50 αιτούντες άσυλο να κρατούνται ανά πάσα στιγμή. Ωστόσο, εξακολουθούν να μην εφαρμόζονται συστηματικά εναλλακτικές λύσεις αντί της κράτησης, ακόμη και σε περιπτώσεις ευάλωτων ατόμων.
- ❖ **Συνθήκες κράτησης:** Οι αιτούντες άσυλο συνεχίζουν να κρατούνται υπό επισφαλείς συνθήκες σε χώρους κράτησης αστυνομικών τμημάτων σε όλη τη χώρα. Επιπλέον, αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβαση σε διαδικασίες ασύλου καθώς και ένδικα μέσα

για να προσφύγουν ενάντια σε αποφάσεις κράτησης ή/και τις απορριφθείσες αιτήσεις ασύλου.

Περιεχόμενο διεθνούς προστασίας

- ❖ **Δυνατότητες κοινωνικής ένταξης:** Η απουσία ευκαιριών ένταξης παραμένει ένας από τους πιο αδύναμους κρίκους του εθνικού συστήματος ασύλου. Η υλοποίηση ενός νέου σχεδίου ένταξης, το οποίο θα οδηγήσει στην υιοθέτηση μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής κοινωνικής ένταξης δεν έχει ακόμη δρομολογηθεί, ενώ δεν υπάρχουν πληροφορίες για το πότε θα συμβεί αυτό.
- ❖ **Πολιτογράφηση:** Για την πλειονότητα των προσφύγων, είτε εκείνοι γεννήθηκαν στην Κύπρο, είτε έφτασαν στη χώρα σε πολύ νεαρή ηλικία, είτε ζουν σε αυτή για πάνω από 10 χρόνια, η χορήγηση πολιτογράφησης έχει καταστεί ακόμη πιο δύσκολη. Σε πολλές περιπτώσεις, στην απόφαση απόρριψης της αίτησης αναφέρεται ότι ο πρόσφυγας δεν έχει επαρκείς δεσμούς με την χώρα ή ότι επιβαρύνει το κράτος, συμπεράσματα τα οποία δε δικαιολογούνται από τα γεγονότα της υπόθεσης, και τα οποία υποδεικνύουν μια αυστηρή και αρνητική στάση ως προς την παραχώρηση υπηκοότητας στους πρόσφυγες. Επιπλέον, στην πράξη, δεν υπάρχει πρόσβαση στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος ή οποιοδήποτε άλλο καθεστώς που διασφαλίζει μόνιμη παραμονή.
- ❖ **Οικογενειακή επανένωση:** Η πρόσβαση στην οικογενειακή επανένωση παραμένει μια μακρά διαδικασία για τους πρόσφυγες. Οι δικαιούχοι συμπληρωματικής προστασίας (98% των Σύριων που βρίσκονται στη χώρα) δεν έχουν δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση και συχνά καταφεύγουν σε παράτυπα μέσα για να επιτύχουν την επανένωση με μέλη της οικογένειάς τους.
- ❖ **Άδειες διαμονής για μέλη οικογενειών προσφύγων:** Η οικογενειακή ενότητα δε διασφαλίζεται για σχέσεις που δημιουργούνται μετά την είσοδο στην Κύπρο, και η κατάσταση αυτή μπορεί να αφορά ακόμη και οικογένειες που διαμένουν στη χώρα εδώ και πολλά χρόνια. Ως εκ τούτου, οι σύζυγοι προσφύγων αφήνονται χωρίς νόμιμο καθεστώς και χωρίς πρόσβαση σε δικαιώματα.